

Tyto údaje mají pouze informativní charakter a závazná jsou až oficiálně zveřejněná usnesení, která naleznete na stránkách www.vlada.cz. v sekci Jednání vlády.

III.

Hlavní principy pokračování důchodové reformy

I. Stručná rekapitulace dosavadního vývoje

Proces změn v důchodovém systému probíhá v zásadě nepřetržitě od počátku devadesátých let minulého století. Vláda se ve svém Programovém prohlášení přihlásila k provedení reformy důchodového systému, tento úkol patří mezi prioritní. Cílem je připravit dlouhodobě finančně udržitelný systém, který zajistí přiměřené příjmy. Za tímto účelem bude třeba zvýšit diversifikaci příjmů a doplnit stávající průběžně financovaný systém možnostmi soukromých úspor. Na konci roku 2010 se Národní ekonomická rada vlády (dále jen „NERV“) shodla na podobných závěrech, jako byla většinová varianta Poradního expertního sboru ministrů financí a práce a sociálních věcí¹ (dále jen „PES“), která doporučila zavedení povinného fondového pilíře. Na přelomu roku 2010 a 2011 došlo k několika intenzivním koncepčním jednáním v rámci Porady ekonomických ministrů (dále jen „PEM“), ze kterých vyplynula dohoda o základním nastavení dalších kroků v procesu důchodové reformy, a to jak v základním důchodovém pojištění, tak i při vytvoření II. pilíře. Následující text výsledek této shody shrnuje.

II. Návrhy změn v základním systému důchodového pojištění (I. pilíř)

V důsledku nálezu Ústavního soudu uveřejněného pod č. 135/2010 Sb. (dále jen „nález Ústavního soudu“), který poukázal na příliš vysokou míru solidarity v základním důchodovém pojištění a zrušil s účinností od 30. září 2011 ustanovení § 15 zákona o důchodovém pojištění, je nutné přijmout novou úpravu stanovení výpočtového základu pro vyměřování důchodů. Návrh zákona řešící nález Ústavního soudu obsahuje kromě nového stanovení redukčních hranic, základní výměry důchodu s pevnou vazbou na průměrnou mzdu, včetně nového způsobu míry redukce a rozšíření rozhodného období, z něhož se zjišťují příjmy pro výpočet důchodu, na celoživotní i další reformní opatření v I. pilíři, zejména pak pokračování procesu zvyšování důchodového věku a jeho sjednocení pro muže i ženy a novou úpravu zvyšování důchodů. Návrh, který má zásadní vliv na finanční udržitelnost (viz příloha) byl schválen vládou dne 23. února 2011 (usnesení č. 133), byl předložen Poslanecké sněmovně Parlamentu (sněmovní tisk č. 277) a projednán v prvním čtení

¹ V lednu 2010 došlo z iniciativy ministra práce a sociálních věcí a ministra financí k ustavení PES, jehož cílem bylo mj. doporučit možné cesty v reformě důchodového systému pro budoucí vládu. PES vydal v červnu 2010 Závěrečnou zprávu, ve které se shodl na základních cílech důchodové reformy, a to větší diverzifikaci, fiskální udržitelnosti, spravedlivějšímu rozložení mezigeneračního břemene a určitému zvýšení ekvivalence. Závěrečná zpráva obsahuje i konkrétní návrhy reformních opatření.

dne 15. března 2011. Jeho přijetí se předpokládá v červnu 2011, tak aby byla zajištěna cca tříměsíční legisvakance pro přípravu nového výpočtu dávek.

III. Základní principy vzniku doplňkového důchodového pojištění (II. pilíř)

Výsledkem diskuze vedené na úrovni PEM o podobě II. pilíře systému důchodového pojištění je návrh, který primárně vychází z analytických prací PES a NERV s tím, že v některých bodech došlo k modifikaci při návrhu finální podoby řešení.

Účast a výše pojistné sazby

Navrhované řešení předpokládá systém s **dobrovolným vstupem**. Pojištěnci budou mít **do dosažení věku 35 let** možnost rozhodnout se pro vyvázání části pojistné sazby ze státního průběžného systému do kapitalizačního (fondového) pilíře. Pojištěnci, kteří budou v okamžiku spuštění reformy **starší 35 let, dostanou možnost učinit rozhodnutí o vstupu ve lhůtě 6 měsíců**. Běh této lhůty započne půl roku před faktickým spuštěním II. pilíře. Ve chvíli, kdy bude rozhodnutí učiněno, nebo šestiměsíční lhůta pro jeho učinění uplyne, nebude již možné rozhodnutí změnit. Další vstup nebo naopak výstup z II. pilíře nebude umožněn.

II. pilíř bude financován vyvázáním části pojistného na důchodové pojištění z I. pilíře. **Účastník II. pilíře si sníží pojistnou sazbu do I. pilíře o 3 p. b. na 25 %. K vyvázaným 3 p. b. bude mít povinnost přidat další 2 p. b. z vlastních prostředků**. Celková výše odvodu pojistného bude pro účastníky II. pilíře 30 %. Vyvázané procento pojistného bude snižovat pojistné do I. pilíře placené zaměstnancem. To znamená, že současná pojistná sazba zaměstnance se zvýší z 6,5 % o dodatečné 2 p. b. Z takto zvýšeného pojistného bude částka odpovídající součtu 3 % vyměřovacího základu a dodatečného pojistného přesměrována do II. pilíře. V případě OSVČ dojde obdobně k navýšení pojistné sazby a následnému odvodu do II. pilíře.

Vlastnictví prostředků ve II. pilíři

Prostředky ve II. pilíři jsou vlastnictvím účastníka a v případě jeho úmrtí se stávají předmětem dědictví s tím, že bude umožněno je dědit pouze ve formě nároků z II. pilíře. Pro tento obecný režim bude existovat jediná výjimka, a to pro situace, kdy dědění prostřednictvím nároků z II. pilíře nebude možné. V tom případě budou předmětem dědictví přímo finanční prostředky a pozůstalí po účastníkovi získají část těchto prostředků odpovídající dodatečnému pojistnému a zbytek bude dědit stát.

Institucionální uspořádání během spořicí a výplatní fáze

Investiční správu ve fázi akumulace finančních prostředků budou provádět penzijní společnosti. Předpokládá se, že je budou tvořit především transformované současné penzijní fondy. Možný však bude i vstup nových subjektů. Penzijní společnosti pro tento účel budou muset získat zvláštní licenci. Každá penzijní společnost bude **povinně nabízet čtyři fondy, lišící se investičními limity**,

strukturou spravovaného portfolia a s tím spojeným rizikem: všeobecný, konzervativní, vyvážený a dynamický. Všeobecný fond bude investovat výhradně do státních dluhopisů České republiky, případně do přesně určených dluhopisů dalších zemí Evropské unie nebo OECD.

Placení pojistného probíhá standardně, přičemž JIM vybírá pojistné do obou pilířů důchodového pojištění.

Účastník zahájí proces výplaty uzavřením písemné smlouvy s jím vybranou životní pojišťovnou, která bude poskytovat služby výplaty dávek z II. pilíře. Klient bude svůj celkový důchod dostávat ze dvou nezávislých zdrojů. Výplatu důchodu z I. pilíře bude provádět Česká správa sociálního zabezpečení a důchodu ze II. pilíře životní pojišťovna. Výplaty důchodu z I. a II. pilíře nebudou nijak podmíněny a budou probíhat zcela nezávisle.

Dávky

Ze II. pilíře budou vypláceny tyto druhy dávek:

- Starobní důchod ve formě doživotní anuity.
- Starobní důchod ve formě doživotní anuity se sjednanou výplatou pozůstalostního důchodu ve stejné výši po dobu tří roků ode dne úmrtí účastníka.
- Starobní důchod ve formě anuity vyplácené po dobu 20 roků. V případě úmrtí příjemce důchodu před uplynutím doby 20 let přechází nárok na výplatu tohoto důchodu do dědictví.

Starobní důchod z I. pilíře se bude skládat ze základní a procentní výměry. Základní výměra důchodu bude vyplácena v plné výši bez ohledu na účast ve II. pilíři. Procentní výměra bude při účasti ve II. pilíři vypočtena tak, aby přímo úměrně reflektovala délku doby účasti ve II. pilíři a tedy nižší pojistné placené do I. pilíře.

Transformační náklady

Vznik II. pilíře je spojen s tzv. transformačními náklady, které jsou vyvolány výpadkem příjmů do I. pilíře z titulu jejich přesměrování do II. pilíře. Je obecně dočasný, neboť je následně kompenzován snížením na výdajové straně při krácení důchodů příjemců důchodů z II. pilíře. Tyto náklady budou pokryty zejména ze zdrojů plynoucích ze sjednocení sazeb DPH, což se s ohledem na očekávaný trvalý dopad do bilance jeví jako velmi vhodný zdroj. Negativní dopad sjednocení sazeb DPH do cenové hladiny bude kompenzován jak standardními mechanismy (např. zvýšení důchodů či zvýšení životního minima), tak i ad hoc opatřeními jako zvýšení slevy na dani na dítě.

IV. Nutné změny v penzijním připojištění se státním příspěvkem v souvislosti se vznikem II. pilíře (III. pilíř)

Základními institucionálními nositeli II. pilíře budou zejména současné penzijní fondy, nicméně aby se tak mohlo stát, je nutné je reformovat. Tato reforma povede

zejména k oddělení instituce správce a samotného majetku účastníků. Tato transformace bude řešena novým zákonem o penzijním spoření.

V. Posílení rodinné solidarity

S cílem posílení rodinné solidarity bude umožněno dětem zvýšit příjmy svých rodičů, kteří budou poživateli starobního důchodu z českého systému důchodového pojištění. Toto opatření bude realizováno tak, že každý občan, který bude plátcem daně z příjmu fyzických osob v ČR, bude moci při podání daňového přiznání či žádosti o zúčtování daně z příjmu zaměstnavatelem požádat o převedení částky odpovídající výši 1 % svého vyměřovacího základu pro pojistné na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti na účet rodičů, kteří jsou poživateli starobního důchodu z českého systému důchodového pojištění. Zvýšení příjmů rodičů nebude mít žádný dopad na příjem poplatníka z průběžného či spořicího pilíře a bude hrazeno ze státního rozpočtu.

VI. Harmonogram dalšího postupu

- I. pol. 2011 – příprava návrhů zákonů,
- II. pol. 2011 – projednání návrhů zákonů Parlamentem,
- II. pol. 2012 – (pře)licencování operátorů a možnost volby vstupu do II. pilíře,
- od 2013 – faktický start fungování II. pilíře.